

LES CIUTATS PRESONERES D'EUROPA

PER PERE CALDERS

Sovint, amb el diari a les mans, i a rel de les converses provocades per la guerra, la gent es fa la pregunta deliberadament infantil de com podran omplir els seus espais les publicacions de tots els ordres quan retorni la pau, de quins temes es valdran per mantenir l'interès dels seus lectors.

Els telegrams datats a les grans capitals d'Europa, amb veus que tenien coses per a dir a tot el món, han sofert la simplificació d'unes grans obsessions: només n'arriben de Londres o de Moscú per a fer sentir el plany dels seus esquingos o els seus reptes, de Berlín per a explicar, desesperadament, que encara queden raons per al seu urc, d'Estocolm, plens de les pors d'una neutralitat mediatitzada per la guerra, fingint amb timidesa que la seva pau és de tan bona llei que pot servir de laboratori per a tots els assaigs diplomàtics. I n'arriben alguns de falses capitalitats creades pel feixisme, que conserven, a través de totes les traduccions, l'accent de la toixarrudesa germànica, com els de Vichy, exhibidors de la vellesa física de França. O de Madrid, amb una mena de murrieria d'idiota, fent propaganda comercial del seny i de la bondat de Franco, destinada a ésser creguda a Washington i a Londres, que es podrien estalviar la publicitat de la premsa i ésser reduïts

a les comandes de petroli que necessita Hitler, formulades per telègraf o per telèfon, o simplement confiades a viatjants carregats de bons oficis, com Samuel Hoare.

Però Europa, geogràficament i tot, era molt més gran que tot això. ¿Sota quina llosa dorm París, per exemple, que no pugui proclamar el seu neguit? I quin pes pot ésser prou poderós per a ofegar la veu de Praga, de Varsòvia o de Viena. i d'on es nodreix el gran silenci de les sales de concerts de Brussel·les, de Copenhague o de La Haia? Quina mà pot fer callar el crit de les pedres d'Atenes i tancar en un poderós parèntesi de mesos i d'anys les inquietuds d'Oslo, de Budapest, de Ginebra i de tantes i tantes altres ciutats?

¿I a quina feina deu estar dedicat tot el metall que Europa dedicava als seus llibres, i quan es podrà cobrir la nuesa de les parets de tantes sales d'exposició, i reprendre totes les feines interrompudes per la guerra?

I Barcelona, la nostra, ¿sota l'angoixa de quina gran espera pot trobar forces per a callar tant? Tan oberta al cel i a la mar, ¿d'on pot sortir la feixuguesa de tants mals que ofeguin el seu clam o la seva queixa, i en quins reconcs s'amagarà, avara, la vella llibertat que li és deguda?